

actual, com diu aquell article ¿potser vol dir el de les basíliques que són una mica fora del perímetre antic de la ciutat?, però potser no fóra gaire comparable al cas d'*Arraona* amb Sabadell. Car si el «Monte Agudo» del doc. de 1039 és la Serra de Galliners, aquesta és bastant al SE. de Terrassa, però el doc. només parla d'un camí que es dirigeix cap allà.

ETIM. És Bertoldi que tingué l'encertada idea de derivar *Egara* de la família (supra) del basc *egi*, el significat bàsic del qual defineix ell «collina, altura»¹⁰ (*ZRPh* LVII, 1937, 164-165), de nou en *La parola del Passato* VIII (1935), p. 8; isolant-hi un sufix *-ara*, del qual suggereix altres proves. De fet, *egara* va ser registrat ja com a mot basc dialectal amb el sentit de «paratge», si bé només en el poble labortà Bardotze (Azkue) ja a la r. del bearnès: isolament que es pot lamentar, però com a supervivència d'un mot o fet lingüístic antic, obsolet a la resta del territori, que ha romàs en un racó extrem del domini lingüístic, és versemblant que aquí es tracti d'un preciós arcaisme, que hauria pertangut a l'ibèric, d'afinitat basca, i coincideixi amb l'ètimon de l'*Egara* tarraconense. Justament aquesta acc. coincideix força amb el matis del bearnès *éguet*, propi de la vall d'Aspa, que ja no és a més de 90 k. de Bardotze; i també en general amb el del basc *egatz* 'vessant muntanyenc'. Afegeixo que hi ha, amb lleus variants, un poble guipuscoà *Igara* a mig camí entre Donostia i Usurbil, i un poblet *Igari* de la vall de Zaraitze (a-nav.), prop de Güesa.²

Per altra banda trobem altres NLL paleo-hispànics de la mateixa inicial, formant tota una petita corrua, que almenys en bona part deuen pertànyer a la família de *EGE*. *EGELASTA* població dels Bastetans, en el conventus Carthaginensis segons Plini (Tovar, p. 155), i *Egelesta* dels Carpetans (amb ètnic *-tanus* en una inscr.: Tovar, ib.). Doncs aquesta bé pot coincidir amb *Qalāsa* documentat per l'Idrissi, p. 45 (ed. Ubieto, 107) que Saavedra situa cap a Albarrazin (extrem E. dels Carpetans), i ja ell ho relaciona amb l'antic *Egelesta*: en realitat, però, hem de postular-hi *EGALASTA* amb GA, com a base, car altrament la G s'hauria canviat en Y, i no pas ensordit en una oclusiva.

Encara hi podem afegir, amb més vaga unió, el nom *Ἐγώσα* pirinenc citat per Ptolemeu (Tovar, p. 427), que identificarem amb el nostre *Gósol*, veg. art. infra.⁴⁵

L'afinitat ibero-basca s'esvaeix molt marcadament en les terres galaico-lusitanes. Per tant, a priori és poc probable que aquí puguem posar els dos noms següents. Una tribu *Egobarri Navarini* (transmès *Egi Varri*), cap al NE. de Galícia, sembla tenir nom format en cèltic (Tovar, p. 138). En el distr. de Braga hi ha un parell de poblacions *Garei*, que encara que aparegui amb grafia *Egarei* i *Egaredi* en el S. XI (Leite V., *RLus.* xxv, 289), no tenen res a veure amb *Egara* ni amb el basc *EGI*: hi ha un NP *Egaredo* en el S. X (d'on en gen., *villa Egaredi*), evidentment format dels components germànics *-rēd* i la inicial de *Egika* etc.

Entre *Egara* i el nom cat. de la ciutat, *Terrassa*, no hi ha cap possibilitat de parentiu material: és obvi en fonètica. Però *Terrassa* en els orígens romànics tenia

un significat més ampli i rústic que l'actual, entorn de la idea orogràfica de 'terrer' o 'castell terrís'. Ara bé, això està molt a la vora dels significats que hem demostrat per als bascoïdes *egatz*, *egara*, i fins *egi*. No és impossible que s'hi hagués partit de l'acc. de terrer, terraplè i, que el nom cat. *Terrassa* fos, doncs, una traducció romànica de *Egara*, quan la romanització s'anà consumant, però encara hi havia gent que sabés les dues llengües. A qui hagi vist el sot de *Vallparadís*, i els altres indrets entorn d'aquest paratge, no caldrà explicar-li que el terreny, amb els seus planells entre clots, es presta a aquesta interpretació. Però vegeu a l'art. *Terrassa* la interpretació més fundada en les dades documentals i històriques.

¹ Un *Egessa* d'una moneda de Leuvigild que alguns han volgut relacionar amb *Egara* i altres amb *Egosa* (veg. *Gósol*) no sembla ser més que una falsificació (Tovar, p. 419). — ² En el segon no sé si la *-r* és antiga, car en cast. és *Igal*, i *Igali* hi consta d'antic, veg. Mitxelena, *Fon. Hi. Vca.*, 313. En últim terme conservaria interès, com a derivació paral·lela.

EINA

Poble de l'Alta Cerdanya, en el vessant Nord de la serra de Núria, entre Llo i el Pla de la Perxa.

PRON. MOD.: *ɛjɲə* a Núria (1927), i a Er, Llo, Sallagosa, i Eina mateix (1958). Des de Núria es passa al poble per la *Coma d'Eina* i el Coll d'Eina.

MENCIONS ANT. No figura en l'Acte C.SdUrg. de 839, però sí en el seu capbreu vulgar (del *Cartulari* que és de poc després: «de *Aló* et de *Esna*, Ezer, Darna Collecta ---» (xxxviii, 17.13, 18.2); 913: *Esna* (Alart, *Cart.*, 14); 988: *Esna* junt amb *Bajande* (Abadal, *Eixalada*, 215); 965: *Esna* (Abadal, *Eixalada*, 195); 1274: *Eyna* (Alart, *Priv.*, 334); 2a. 1/2 S. XIII: *Eyna*, *Ena* (Delcor, *Seфарad*, 1966, 32-35); 1359: *Heyna* (*CoDoACA* xii, 90); 1410: *Ena* (Alart, *L'Hôpital et la Commune de La Perche*, 40). Ponsich (*Top.*, 142) hi afegeix, en un altre doc. de 965: «rivus que vocant *Esna*», *Esna* aa. 1009, 1011, 1163; *Eyna* 1260, 1265, 1266, 1267; *Ena* 1270, i *Eyna* en el S. xvii.

ETIM. El maig de 1959 el batlle d'Er em deia, en conversa espontània, que Eina és el poble que fa més llet de Cerdanya; l'endemà, cercant conversa sobre el mateix, el batlle de Sallagosa, declarà que Eina és un dels que fan més llet, i en tot cas és el que en fa més a l'estiu, perquè, a diferència dels altres, no li cal en aquesta estació enviar el bestiar a pasturar a d'altres termes, perquè té pasturatges en el propi. D'acord amb això i basant-me en la grafia *Esna* de les 8 mencions més antigues ja vaig establir en el 1958 (*E. T. C.*, 108) que ve del basc *ezne* 'llet' (en composició, *ezna-*), perquè la seva vall, cap a les deus del Segre, estant exposada al Nord, és una de les més verdes i fresques de Cerdanya, i les vaques hi abunden en gran. La *s* sonora davant *n* hi ha sofert la vocalització en *ɛ* que és normal en fonètica catalana (cf. *almoïna*, *raïma* etc.).

Noms de lloc inspirats en aqueix motiu: *Pla de Llet*,